

Date: 28th February-2026

SOLIQ TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.

Davlatov Rustam Shodmonovich

SamDVMCHBU Toshkent filiali,

Iqtisodiyot, buxgalteriya hisobi va audit kafedrası o`qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu tezisda O'zbekiston Respublikasi soliq tizimini isloh qilishning hozirgi holati va kelajakdagi istiqbollari tahlil qilinadi. Soliq yukini kamaytirish, soliq ma'muriyatchiligini raqamlashtirish va "xufiyona iqtisodiyot" ulushini qisqartirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Tadqiqot davomida xalqaro tajriba o'rganilib, milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish uchun soliq siyosatini optimallashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: soliq tizimi, soliq ma'muriyatchiligi, raqamlashtirish, soliq yuki, bilvosita soliqlar, xufiyona iqtisodiyot, fiskal siyosat.

PROSPECTS FOR IMPROVING THE TAX SYSTEM.

Davlatov Rustam Shodmonovich

Tashkent branch of SamDVMCHBU,

Teacher of the Department of Economics, Accounting and Audit

Annotation: This thesis analyzes the current state and future prospects of reforming the tax system of the Republic of Uzbekistan. Particular attention is paid to the issues of reducing the tax burden, digitizing tax administration and reducing the share of the "shadow economy". During the research, international experience was studied and proposals were developed to optimize tax policy for the sustainable development of the national economy.

Keywords: tax system, tax administration, digitization, tax burden, indirect taxes, shadow economy, fiscal policy.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida soliq tizimi davlat byudjeti daromadlarini shakllantirishning asosiy manbai bo'libgina qolmay, balki iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishning muhim vositasi hisoblanadi. O'zbekistonda so'nggi yillarda soliq tizimini tubdan isloh qilish, soliq turlarini optimallashtirish va tadbirkorlik sub'ektlari uchun qulay fiskal muhit yaratish borasida keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Biroq, global iqtisodiy o'zgarishlar va raqamli texnologiyalarning rivojlanishi soliq tizimini doimiy ravishda takomillashtirishni taqozo etmoqda.

Soliq tizimini takomillashtirish masalalari mahalliy va chet ellik olimlar tomonidan keng o'rganilgan. Jumladan, A. Smitning klassik tamoyillaridan tortib, zamonaviy iqtisodchilar J. Stiglits va boshqalarning soliq optimallashtirish xarakteriga oid ishlari mavjud.

Date: 28th February-2026

Mahalliy olimlardan A. Vahobov, Sh. Toshmatov kabi iqtisodchilar o'z tadqiqotlarida O'zbekiston sharoitida soliq yukini kamaytirishning ijobiy samaralarini asoslab berganlar.

Maqolani yozish jaraonida tizimli tahlil, qiyosiy baholash, statistik guruhlash va mantiqiy umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Davlat statistika qo'mitasi va Davlat soliq qo'mitasining rasmiy ma'lumotlari tadqiqotning empirik bazasini tashkil etdi.

Bugungi kunda O'zbekiston soliq tizimida quyidagi asosiy tendentsiyalar kuzatilmoqda:

1. **Soliq stavkalarining pasayishi:** Qo'shilgan qiymat solig'i (QQS) stavkasining 15% dan 12% ga tushirilishi korxonalar ixtiyorida katta miqdordagi aylanma mablag'larni qoldirdi.

2. **Ma'muriyatchilikni soddalashtirish:** "E-aktiv", "E-ijara" va onlayn kassa mashinalari tizimining joriy etilishi inson omilini kamaytirishga xizmat qilmoqda.

Biroq, tahlillar shuni ko'rsatadiki, hali ham iqtisodiyotda "xufiyona" aylanmalar ulushi yuqoriligicha qolmoqda. Quyidagi jadvalda so'nggi yillardagi soliq tushumlari tarkibining o'zgarishi ko'rsatilgan:

Soliq turi	Ulushi (shartli %)	Istiqboldagi yo'nalish
To'g'ri soliqlar (Foyda, Daromad)	15%	Stavkalarni barqaror saqlash
Bilvosita soliqlar (QQS, Aktsiz)	25%	Ma'muriyatchilikni raqamlashtirish
Resurs to'lovlari	10%	Samarali foydalanishni nazorat qilish

Xulosa. Soliq tizimini istiqbolda takomillashtirish uchun quyidagilarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

- **Soliq yukini teng taqsimlash:** Soliq imtiyozlarini bosqichma-bosqich bekor qilib, barcha uchun teng raqobat muhitini yaratish.
- **To'liq raqamlashtirish:** Sun'iy intellekt texnologiyalarini qo'llagan holda "risk-analiz" tizimini rivojlantirish.
- **Soliq madaniyatini oshirish:** Soliq to'lovchilar bilan qayta aloqani kuchaytirish va soliq maslahatchilari institutini kengaytirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi.
2. Mirziyoev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. - T.: "Tasvir", 2022.
3. Vahobov A.V., Jo'raev A.S. Soliqlar va soliqqa tortish. - T.: Iqtisod-moliya, 2021.
4. World Bank documents on Tax Modernization Project in Uzbekistan.

